

Ærlig talt – historien om den sovende paragrafen

Dyrebeskyttelsen Norge mener at mye av dagens raseavl resulterer i klare lovbrudd. Vår streben etter «perfekte» dyr, går på direkte bekostning av deres helse. Vi er langt på overtid med å ta dette på alvor.

Tekst: Eva Hustoft, rådgiver Dyrebeskyttelsen Norge, og Åshild Roaldset, veterinær og daglig leder Dyrebeskyttelsen Norge

Hvorfor blir ikke dyrevelferdsloven § 25 om avl håndbevet overfor familiedyr?

Store velferdsproblemer

I en årrekke har mennesker styrt formering av familiedyr. Dette betyr at det er vi som bestemmer hvilke individer som får videreført sine gener til neste generasjon. Menneskers systematiske innavl av familiedyr i over 100 år ser vi nå effektene av. Det ensidige fokuset på eugenisk avl har ført til at et stort antall dyr har fått dårlig livskvalitet. Den gjennomsnittlige levetiden går nedover hos flere raser (1).

Avlen baseres i stor grad på å oppnå et spesifikt og karakteristisk utseende som settes som en rasestandard av raseklubbene. Denne utseendestandarden har over mange år blitt svært ekstrem for mange raser. For å få til det karakteristiske utseendet, har innavl vært et virkemiddel. Innavl øker dessverre også sannsynligheten for at to sykdomsbærende gener havner sammen, noe som igjen gir økt sannsynlighet for

sykdom hos avkommet. Hjertelidelser, leddproblemer og allergier er eksempler på sykdommer som disse dyrene er hyppig utsatt for (2). Det ekstreme utseendet kan også i seg selv føre til mange lidelser, og gjøre at dyrene sliter med å utføre helt normale funksjoner, som å puste, stelle seg, føde unger og regulere kroppstemperaturen. Etersom mennesker styrer avlen, kan ekstremavl med høy innavlsgrad sies å være dyremishandling satt i system.

Dyr med flat snute er nok de dyrene som er mest kjent for å ha et ekstremavlet utseende. Ekstremavl på flat snute finner vi hos hunder, katter og kaniner. De fleste dyr med flat snute lider av brachycephalt syndrom. Dette kommer til uttrykk ved bred og flat hodeform med inntrykt nese og runde øyne som sitter langt fra hverandre. Disse dyrene har problemer med å puste normalt. Dette medfører kronisk ubehag og forhindrer normal utfoldelse. Selv mildt plagede individer blir forhindret i å utføre normal atferd, som å løpe, hoppe og være i aktivitet på grunn

av pusteproblemer (1). Mange vil sannsynligvis også utsettes for søvnforstyrrelser, og noen er så alvorlig syke at de må avlives eller dør. Alle disse lidelsene er menneskeskapt og er et resultat av organisert avlsarbeid.

Ulovlig praksis

Dagens dyrevelferdslov ble vedtatt i 2009. Den skal bidra til å fremme dyrevelferd og respekt for dyr, og stadfester at dyr har egenverdi. Lovens § 25 skal regulere avl av familiedyr (3). Etter ikrafttredelsen av dyrevelferdsloven har det blitt økt fokus på hva dårlig avl betyr for livskvaliteten og velferden til våre familiedyr.

I boken «Dyrevelferdsloven Kommentartutgave» av Stenevik og Mejdell (4) s. 298 står det at Dyrevelferdsloven «§ 25 inneholder et positivt påbud om at avl skal bidra til robuste dyr med god funksjon og helse, og en negativ del som forbyr ulike negative konsekvenser av avl, samt forbyr avl som vekker allmenne etiske reaksjoner».

I følge Stenevik og Mejdell (s. 300)

retter paragrafen seg mot enhver som driver med avl eller har et overordnet ansvar i denne sammenheng, enten det dreier seg om en privat hundeholder eller en avlsorganisasjon. Bestemmelsen gjelder alle typer avl og innenfor alt dyrehold.

Våre familiedyr har med andre ord krav på et godt utgangspunkt i livet. Det får de ikke med medfødte smerter og kroniske lidelser. At avl får foregå på en måte som ikke er i tråd med dyrevelferdsloven er på ingen måte greit. Det er et svik mot våre familiedyr og det er et klart brudd med norsk lov.

Setter selv standarden

Hva er det egentlig som skjer? Hvorfor har vi i det hele tatt denne dyrevelferdsutfordringen?

Etter dyrevelferdsloven § 25 første ledd skal avlen «fremme egenskaper som gir robuste dyr med god funksjon og helse». For å oppnå dette resultatet skal det brukes funksjonsfriske foreldre dyr, både fysisk og psykisk, jf. prp. (5) s. 69 og 12. Deler av dagens avl vil dermed kunne sies å stride mot lovteksten. Disharmonien mellom lovens ordlyd og det som gjøres i praksis viser oss dette.

Når det kommer til avl på hund, er det raseklubbene selv som lager rasens avlsstrategi (RAS). Rasestandardene bestemmes i rasens opprinnelsesland og brukes av de norske raseklubbene. Disse ekstreme rasestandardene har gitt svært negative virkninger på både helse og funksjon hos hundene. De har også ført til svært begrenset genetisk variasjon, og så mange syke dyr, at flere raser nå er å regne som utrydningstruet. Engelsk bulldog er et godt eksempel på dette, hvor de mange tusen individene i England deler det genetiske materialet av til sammen 67,9 individer (6). Med målrettet raseavl blir det genetiske mangfoldet redusert for hver ny generasjon. Det er åpenbart at målrettet raseavl ikke gir robuste avkom slik loven krever.

Norsk Kennel Klub (NKK) anbefaler at utviklingen av rasene skal skje i tråd med RAS. Hunder som blir avlet uten å følge NKK sine avlskrav, blir ikke registrert i klubben. Slike valper kan være vanskelige å få solgt, og de oppnår ofte mye lavere pris

enn sine rasefrender. Organisasjonen misbruker dermed den makten de har, ved å fremme avlstradisjoner som fører til dyremishandling.

En passiv kennelklubb

Utstillingsresultater danner mye av basisen for avlsarbeidet. Det er NKK som utdanner dommerne som premierer disse syke dyrene, og som dermed legitimerer bruk av syke dyr i avl. NKK følger på denne måten ikke sine egne etiske retningslinjer for avl. Her står det blant annet at «NKK skal jobbe for at avl skjer i ønsket retning, både når det gjelder rasestandard, bruksegenskaper og rasenes sunnhet.» Når vi ser hva slags dyr som premieres og avles på i dag, kan man ikke annet enn å konkludere med at NKK ikke jobber i tråd med sine egne mål og vedtekter (7).

NKK mener selv at de har tatt grep for å ta avlen i en bedre retning. Dyrebeskyttelsen Norge ser ikke at dette er tilfellet. Utseende har høy arvelighet, noe som betyr at et utseende som fører til lidelse og smerte altså raskt kan avles bort. For de mest innavlede rasene kan dette bety å måtte avle inn én eller flere andre raser for å bli kvitt sykdom og kroniske lidelser. NKK legger ikke opp til at denne prosessen kan gjøres raskt og effektivt, med den målsetningen å få en slutt på lidelsene som videreføres fra generasjon til generasjon.

Dyrebeskyttelsen Norge mener at NKK må revidere rasestandardene, slik at god helse og velferd blir prioritert over ekstremeksterior, og i tillegg foreta nødvendige strukturelle endringer i sitt avlsarbeid. Vi har god vitenskapelig kunnskap om avl av dyr i Norge. Dessverre er det slik at det i all hovedsak er lekfolk som styrer avlsarbeidet i raseklubbene. Det er oppdrettere selv som sitter i raseklubbens avlsråd og dermed også dem som utarbeider RAS. Bukken passer med andre ord havresekken.

Statlig ansvar

Mattilsynet har ansvaret for å utføre tilsyn i saker der det er mistanke om at dyrevelferden ikke er godt nok ivaretatt, og der det er mistanke om brudd på lovverket. Likevel finnes

det ingen eksempler på at Mattilsynet har brukt paragrafen aktivt med den målsetning å faktisk stoppe dette dyreplageriet.

Dyrevelferdsloven gir noen generelle bestemmelser om det enkelte tema (for eksempel avl), med mulighet for å fastsette mer detaljerte bestemmelser i forskrift. Regelverket er det Mattilsynet som utvikler forslag til, og det skal være basert på oppdatert vitenskap om dyrs velferdsbehov. Landbruks- og matdepartementet bestemmer om forslaget skal sendes på høring, og fastsetter den endelige forskriften.

Allerede i 1998 uttalte Rådet for dyreetikk at «det avles på hunderaser med eksteriørtrekk som medfører eller disponerer for sjukdom eller skade i en slik grad at det ikke kan anses å være etisk forsvarlig» (8). Denne etiske vurderingen åpnet også opp for at «et avlsforbud kan bli nødvendig dersom hundevalsorganisasjonene ikke klarer å redusere forekomsten av slike lidelser gjennom interne tiltak». Dette var i 1998, og prosessen med å stanse den ekstreme avlen burde ha startet da. I dag, 21 år senere, har fortsatt ingenting skjedd. Annet enn at hundene har blitt enda mer innavlet, og har fått et enda mer ekstremt utseende. Noen raser har nå så lite genetisk materiale at den ikke kan fortsette sin eksistens uten å avle inn nye raser/blandingshunder. Med systematisk raseavl der kun noen rasetypiske individer blir avlet på, vil alle raser til slutt ende opp i denne situasjonen.

Veien videre

Dyrebeskyttelsen Norge mener at Mattilsynet snarest må gå i gang med å utarbeide en forskrift til Dyrevelferdslovens §25, som forbyr den avlen vi ser i dag. Forskriften må ha som formål å fremme god velferd og respekt for familiedyr, og bidra til at avl på familiedyr styrker dyrs fysiske og mentale funksjoner, i tillegg til å sikre deres utøvelse av naturlig atferd.

Dyrebeskyttelsen Norge holder for tiden en kampanje gående hvor vi fokuserer på uetisk avl av familiedyr, både eksterioravl og tett/systematisk innavl som gir sykdommer og unødvendig lidelse.

Dyrebeskyttelsen Norge ønsker en lavere innavlsgrad enn det som har vært tradisjonen og at alle dyr skal funksjonstestes før avl. Organisasjonen

ønsker at dyr som er så defekte at de må opereres for å få en akseptabel livskvalitet også kastreres slik at de ikke kan brukes videre i avl.

Referanser

1. Liu NC, Troconis EL, Kalmar L, Price DJ, Wright HE, Adams VJ et al. Conformational risk factors of brachycephalic obstructive airway syndrome (BOAS) in pugs, French bulldogs, and bulldogs. *PLoS One* 2017; 12: e0181928.
2. Gough A, Thomas A, O'Neill D. Breed predispositions to disease in dogs and cats. 3rd ed. Hoboken, NJ: Wiley-Blackwell, 2018.
3. Lov om dyrevelferd (Dyrevelferdsloven). LOV-2009-06-19-97. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-97>
4. Stenevik IH, Mejdell CM. Dyrevelferdsloven : kommentarutgave. Oslo: Universitetsforlaget, 2011.
5. Landbruks- og matdepartementet. Ot.prp.nr.15 (2008-2009) Om lov om dyrevelferd. [https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/otprp-nr-15-2008-2009-/id537570/sec1\(19.12.2018\)](https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/otprp-nr-15-2008-2009-/id537570/sec1(19.12.2018))
6. The Kennel Club. Population analysis of the Bulldog breed. 2015. <https://www.thekennelclub.org.uk/media/685503/bulldog.pdf> (20.12.2018)
7. Norsk Kennel Klub. Strategier for Norsk Kennel Klub 2015-2019. <https://www.nkk.no/getfile.php/13304106-1508507214/Dokumenter/Om%20NKK/Strategi%20policy/Norsk%20Kennel%20Klub%20strategier%202015-2019.pdf> (17.12.2018)
8. Rådet for dyreetikk. Hundeval: en etisk vurdering. En uttalelse avgitt november 1998. <http://www.radetfordyreetikk.no/hundeval-en-etisk-vurdering/> (17.12.2018)

Stronghold Plus «Zoetis»

Anthelmintikum, insekticid og acaricid.
Reseptgruppe C.
ATCvet-nr.: QP54A A55

PÅFLEKKINGSVÆSKE, oppløsning 15 mg/2,5 mg, 30 mg/5 mg og 60 mg/10 mg til katt: 1 pipette inneholdt: Selamectin 15 mg, resp. 30 mg og 60 mg, sarolaner 2,5 mg, resp. 5 mg og 10 mg, butylert hydrokysytoluen (E 321), dipropylenglykolmonometyleter, isopropanol.

Egenskaper: *Klassifisering:* Avermektin og isoksazolin i kombinasjon. *Virkningsmekanisme:* Selamectin forstyrrer ledningsevnen i kloridionkanalene, bryter dermed normal nevrotransmisjon. Resultatet er hemming av elektrisk aktivitet i nerveceller hos nematoder og muskelceller hos artropoder, paralyse og død. Lopper: Virkning i løpet av 24 timer, varer i 5 uker. Sarolaner blokkerer ligandstyrte kloridionkanaler i nervestystemet hos insekter og midd. Opptaket av kloridioner hindres, dette fører til økt nervestimuli og parasittdød. Flått: Virkning i løpet av 24 timer etter at flåten har festet seg, varer i 1 måned (I. ricinus). *Absorpsjon:* Biotilgjengelighet 40,5% (selamectin) og 57,9% (sarolaner). *Halveringstid:* 12,5 dager (selamectin) og 41,5 dager (sarolaner). *Utskillelse:* Selamectin primært via feces, i hovedsak uforandret. Sarolaner primært via galle i uforandret form.

Indikasjoner: Katt med eller med risiko for flåttangrep samtidig med lopper, lus, midd, gastrointestinale rundormer eller hjerteorm. Preparatet kan inngå som del av en behandlingsstrategi for loppeallergi-dermatitt. Aktiv mot flått (Ixodes ricinus, I. hexagonus, Dermacentor reticulatus og Rhipicephalus sanguineus), voksne lopper (Ctenocephalides spp.), øremidd (Otodectes cynotis), pelslus (Felicola subrostratus) samt voksne stadier av spolorm (Toxocara cati) og hakeorm (Ancylostoma tubaeformae), forebygging av sykdom forårsaket av hjerteorm (Dirofilaria immitis).

Kontraindikasjoner: Overfølsomhet for innholdsstoffene. Bruk hos syke katter eller katter som er svake og undervektige i forhold til størrelse og alder.

Bivirkninger: Mild, forbigående kløe på behandlingsstedet kan oppstå. Mindre vanlig er mildt til moderat hårfavfall på behandlingsstedet, rødme og sikling.

Forsiktighetsregler: Til katter >8 uker og >1,25 kg. Brukes kun utvortes på huden, skal ikke brukes direkte i ørekanalen ved behandling mot øremidd. Påføres i tørr pels på steder der katten ikke kommer til å slikke seg. Overføring av flåttbåren smitte kan ikke utelukkes. Unngå direkte kontakt med behandlede dyr til pelsen har tørket. Barn skal ikke leke med behandlede katter før etter 4 timer. Preparatet håndteres med forsiktighet ved følsom hud eller kjent allergi. Vask hendene etter bruk, fjern ev. søl på huden med vann og såpe. Ved utilsiktet inntak, søk straks legehjelp. Ved kontakt med øynene, spyles det umiddelbart med vann og lege oppsøkes. Preparatet er brannfarlig og nylig behandlede dyr skal unngå åpen ild og gnister i 30 minutter etter behandling eller til pelsen er tørr.

Drektighet/Laktasjon: Selamectin vurderes som trygt, men sikkerheten er ikke klarlagt for sarolaner. Kombinasjonen brukes til avlskatter, drektige og lakterende hunnkatter i samsvar med veterinærens nytte-/risikovurdering.

Dosering: Påføres huden ved nakkebasis foran skulderbladene i en dose på minst 6 mg/kg selamectin og 1 mg/kg sarolaner.

Kattens kroppsvekt (kg)	Innhold i pipetten (ml)	Styrke og antall pipetter som påføres		
		Stronghold Plus 15 mg/2,5 mg (gul)	Stronghold Plus 30 mg/5 mg (oransje)	Stronghold Plus 60 mg/10 mg (grønn)
≤ 2,5	0,25	1		
2,6-5	0,5		1	
5,1-10	1			1
> 10		Passende pipettekombinasjoner		

Behandlingsplan: Kontroll av flått, lopper og hjerteorm: 1 behandling månedlig gjennom sesongen. Voksne lopper dør før de produserer egg, larver i omgivelsene drepes også. Behandling av pelslus, rundorm- og hakeorm: 1 engangsdose. Behandling av øremidd: 1 engangsdose, ny undersøkelse etter 30 dager for å avgjøre om ytterligere behandling er nødvendig. **Administrering:** Påflekking på hud. Følg instruksjoner i pakningsvedlegget.

Overdosering/Forgiftning: 5 ganger maks. anbefalt dose i opptil 8 månedlige behandlinger ga ingen bivirkninger hos kattunger >8 uker, bortsett fra hos én katt som viste forbigående tegn på overfølsomhet for berøring, piloereksjon, mydriasis og svak skjelving. Om katten slikker i seg en full dose kan det sees forbigående mage-tarmsymptomer (kraftig salivering, løs avføring, brekninger og redusert matinntak), som vanligvis går over uten behandling. Se Giftinformasjonens og NMBU Veterinærhøgskolens anbefalinger for hund og katt for selamectin QP54A A05 side 51d.

Oppbevaring og holdbarhet: Oppbevares <30°C i uåpnet foliepakning, og utilgjengelig for barn.

Andre opplysninger: Vann og vassdrag skal ikke kontamineres, da preparatet kan være skadelig for fisk og andre vannlevende organismer.

Pakninger: Påflekkingsvæske: 15 mg/2,5 mg: Til katt: 3 × 0,25 ml (pipette). **30 mg/5 mg: Til katt:** 3 × 0,5 ml (pipette). **60 mg/10 mg: Til katt:** 3 × 1 ml (pipette).

Sist endret: 18.12.2017

zoetis

ORION PHARMA
ANIMAL HEALTH